

VOORSTEL AAN DE RAAD VAN DE GEMEENTE CRANENDONCK

Registratienummer	286399 / 286431
Datum raadsvergadering	19 september 2017
Datum B&W besluit	8-8-2017
Portefeuillehouder	M. Vermue
Programma	Bestuur
Behandelend ambtenaar	Paul Hertog

Onderwerp: eindrapport evaluatie bestuurlijke samenwerking MRE

Aan de raad

Voorstel:

1. Kennis nemen van het evaluatierapport bestuurlijke samenwerking MRE Berenschot;
2. Aan het AB MRE kenbaar maken dat de hoofdlijnen van het rapport, eindconclusies en voorgestane vervolgacties (zoals aangegeven door het AB via de brief van 29-6-2017) worden onderschreven, met dien verstande dat door de raad van Cranendonck aan het bestuur AB MRE wordt meegegeven dat:
  - a. er in de vervolgacties extra aandacht moet zijn voor de gesignaleerde en geuite ontevredenheid van geboekte resultaten/effecten door MRE;
  - b. dat bij een scherpere of hogere toekomstambitie van de regio (3de mainport van Nederland) daar ook een overeenkomstige kwaliteit en capaciteit van de ondersteunende organisatie via inhoudelijke expertise (zowel te organiseren via uitvoerende organisatie MRE als ook wellicht gemeenten) vereist is;
  - c. de raad van Cranendonck een groot voorstander is van het voorstel om het DB uit te breiden naar "DB-plus", om daarmee de gezamenlijke herkenbaarheid en draagvlak voor de regionale agenda te vergroten;
  - d. de raad van Cranendonck de zienswijze van 24-10-2016 van het college van B& W overneemt, namelijk om in het werkprogramma van MRE, ondanks de keuze voor meer focus, het thema sociaal domein op te nemen;

Motivering

Het Algemeen Bestuur van de Metropoolregio Eindhoven (= AB MRE) biedt bij brief van 29-6-2017 het eindrapport evaluatie bestuurlijke samenwerking MRE (uitgevoerd door Berenschot) aan en vraagt aan de gemeenteraad om voor 1-10-2017 een reactie te geven in hoeverre de raad zich op hoofdlijnen herkent in de feitelijke weergave van het rapport en de conclusies.

Ook wordt door het AB MRE om een reactie gevraagd in hoeverre men kan instemmen met het voorgestelde vervolgproces (herijking en aanpak van quick wins) en zich uit te spreken om in beginsel samen met het bestuur van het MRE deel te nemen aan het herijkingsproces. Tijdens het herijkingsproces wordt het DB tijdelijk aangevuld met een bestuurlijke vertegenwoordiging vanuit de subregio's (DB-plus).

Reacties vanuit de 21 raden worden betrokken bij de besluitvorming van het AB MRE op 4-10-2017. Het verzoek om reactie inzake het evaluatierapport is voor het AB MRE een soort van informele zienswijzeprocedure dus.

Bij de start van het MRE (ipv SRE, dit vanwege het intrekken van de zgn. WGRplusregeling) vanaf 2015 is al in de statuten opgenomen om per 1-1-2017 de nieuwe structuur en werkwijze van het MRE te gaan evalueren.

Bureau Berenschot heeft in de eerste maanden van 2017 nader onderzoek uitgevoerd, waarbij diverse geledingen en disciplines (in en buiten de regio) zijn aangesproken om hun mening /visie te geven over het functioneren van het MRE en de triple-helix aanpak.

Dat gebeurde door o.a. subregionaal evaluatiebijeenkomsten te organiseren, waaronder die op 22-2-2017 in het gemeentehuis van Cranendonck tbv raadsleden uit de A2-gemeenten.

Tijdens de bijeenkomst van het regionaal platform (en voorafgaand daar aan het AB) op 17-6-2017 heeft het DB het evaluatierapport openbaar gemaakt.

Belangrijkste onderzoeksvragen waren in hoeverre de toenmalige uitgangspunten werden waargemaakt, in hoeverre deze nog aansluiten bij de huidige behoeften en gevraagd werd hoe het MRE functioneert als samenwerkingsverband.

Korte samenvatting van het rapport:

Voor ongeveer de helft van de colleges en raden hebben de resultaten van de Metropoolregio tot nu toe meerwaarde voor de eigen gemeente. Daarnaast zijn zij het erover eens dat de meeste resultaten nog weinig concreet zijn en nog een slag nodig hebben om tot enig effect te kunnen leiden.

Over de verhouding van de resultaten/effecten en de inzet zijn de colleges en raadsleden zeer kritisch. In het algemeen is de conclusie dat de tijd en moeite die in de samenwerking wordt geïnvesteerd, met bijeenkomsten, veel overleg, een grote uitvoeringsorganisatie en een uitgebreide overlegstructuur niet opweegt tegen de beperkte resultaten. Raadsleden vinden het moeilijk om zich hierover uit te spreken, omdat zij geen goed zicht hebben op de inzet.

In het verlengde van het bovenstaande zijn de respondenten ook negatief over de bestuurlijke slagkracht. Dit betreft het vermogen van bestuurders om relatief snel binnen de Metropool regio resultaten te bereiken, zulks goedgekeurd door colleges en raden: 90% van colleges vindt dat er geen bestuurlijke slagkracht is (pagina 8 rapport Berenschot)!

Voor organisaties als de provincie, waterschappen en het rijk heeft de Metropoolregio duidelijk meerwaarde. De samenwerkende gemeenten worden als een collectiviteit gezien waar vraagstukken mee besproken kunnen worden om specifieke doelen te bereiken. Zo heeft de provincie bij de Metropoolregio

vraagstukken ingebracht als het leisure ontwikkelfonds en om een energie neutrale regio te worden.

Raadsleden zijn gemiddeld gezien tevreden over de mate waarin ze worden betrokken bij de Metropoolregio. Wel bestaat een aanzienlijk verschil tussen de verschillende subregio's. Zo is een ruime meerderheid van de raadsleden uit de Peel tevreden over de manier waarop ze betrokken worden terwijl ongeveer de helft van de raadsleden uit de Kempen en het Stedelijk Gebied juist ontevreden is. Wel constateert Berenschot dat een groot deel van de raadsleden grote afstand voelt tot de Metropoolregio, daarnaast is het voor raden vaak onduidelijk wat ze aan de Metropoolregio hebben. De uitgebreide informatie vanuit de Metropoolregio geeft hier kennelijk geen antwoord op.

Bij een deel van de colleges en raden bestaat onduidelijkheid over de rol van de uitvoeringsorganisatie van de Metropoolregio. Zij verwachten dat de uitvoeringsorganisatie ook uitvoering geeft aan de nota strategie. Een ander deel beseft dat met de transitie van SRE naar de Metropoolregio de taak van de

uitvoeringsorganisatie is verschoven richting procesbegeleiding en dat gemeenten zelf verantwoordelijk zijn voor de uitvoering. Bij veel gemeenten is hier echter geen rekening mee gehouden in capaciteit. Door een groot gedeelte van de colleges en de raden wordt dan ook aangegeven dat de uitvoeringsorganisatie van de Metropoolregio onvoldoende slagkracht heeft in relatie tot de doelstellingen van de Metropoolregio.

Bij vrijwel alle betrokken actoren (raden, colleges, ambtenaren en externe partijen) bestaat veel onduidelijkheid over de rol- en taakverdeling binnen en tussen bestuur, gremia, overleggen en uitvoeringsorganisatie van de Metropoolregio. Ook binnen de gremia zelf bestaat onduidelijkheid over hun rol en taak. Dit geldt voor het algemeen bestuur, dagelijks bestuur, regionaal platform, Raadstafel21, de bestuurscommissie RHCE, de gesprekstafels een deel van de werkplaatsen en de diverse ambtelijke gremia.

Het vervolg:

Het AB stelt voor via de aanbiedingsbrief van 29062017 om de conclusies en aanbevelingen uit het evaluatierapport als de basis voor het herijkingsproces te nemen. Het wordt volgens het AB een vervolgproces in coproductie van de regiogemeenten, zo mogelijk ook met het maatschappelijk veld. Men wil op korte termijn komen tot een nieuwe basis voor samenwerking die verbinding geeft en waarvoor gezamenlijk eigenaarschap wordt gevoeld. Doel van dit proces is:

1. Het formuleren van de strategische hoofdogaven voor de toekomst (koers).
2. Het ontwikkelen van een uitvoeringsarrangement inclusief governance (structuur).
3. het doorvoeren van zogenoemde quick-wins;

Samen aan de slag:

Het AB vindt het belangrijk dat deze herijking van de samenwerking gezamenlijk wordt doorlopen en dat het een gezamenlijke verantwoordelijkheid is om hieraan inhoud te geven. Daarom neemt het AB niet het advies van Berenschot voor het aanstellen van een extern zwaargewicht over. Voorgesteld wordt om de trekkersrol neer te leggen bij het Dagelijks Bestuur, aangevuld echter met bestuurlijke vertegenwoordigers uit de subregio's Stedelijk Gebied, Peel, Kempen en A2-gemeenten, onder leiding van de voorzitter ('DB-plus'). Beoogd wordt om het DB-plus te laten functioneren tot februari 2018.

Quick wins:

Naast de fundamentele herijking zullen ook op korte termijn al enkele acties in gang gezet worden om de samenwerking te verbeteren. In het eindrapport wordt een overzicht gegeven van 'quick wins', dit voor de verbetering van de Metropoolregio in zijn huidige vorm. Deze aanbevelingen betreffen diverse maatregelen. Aan het eind van de aanbiedingsbrief van het AB als ook in bijlage 3 (269700) is een nadere uitwerking opgenomen. Een aantal quick wins die door Berenschot aangereikt worden zijn meer focus (beperking tot thema's mobiliteit-economie-ruimte, het mogelijk buiten MRE plaatsen van RHCE (archief) en Gulbergen), heldere structuur (leg alle bevoegdheden bij bestuur MRE, het bestuur stuurt werkplaatsen aan en bevordert integraliteit, de informatie aan gemeenteraden kritisch bezien en raden spreken vooral hun AB-leden aan, helderheid over rol en verantwoordelijkheid Raadstafel 21) en geef als bestuur duidelijkheid over rol van de uitvoeringsorganisatie MRE en die van de gemeenten (wie doet wat?).

Planning:

Het pakket van voorgestelde maatregelen staat gepland voor na de zomer 2017 tot februari 2018. Ambitieuw en buitengewoon (wellicht ook wel wat te) strak gepland, maar ook weer enigszins begrijpelijk, omdat men een en ander nog voor de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2018 uitgewerkt, voorgesteld, besloten en als start gerealiseerd wil zien.

Wat wordt gemist in het plan van aanpak:

Het onderzoeksrapport van Berenschot en het conceptbesluit van het AB, zoals die nu voor liggen, zijn herkenbaar en laten zien waar verbeterlagen mogelijk zijn.

De koers is vooral: beter en merkbaarder resultaat boeken door middel van meer focus (beperken van thema's tot economie, mobiliteit en ruimte). Dat lijkt een begrijpelijke en te verdedigen keuze, maar het is wel goed om op te merken dat de noodzaak en behoeften vanuit de regio door actualiteit en decentralisatie ook wijzigen en veranderen. Sprekend voorbeeld is dat toch een aantal gemeenten, waaronder ook de raad van Cranendonck via de laatst ingediende zienswijze van 24-10-2016, er toch sterk voor pleit om het sociaal domein een prominente(re) plek te geven binnen het MRE. Het bestuur van MRE wil meer en sneller resultaat boeken door meer focus, maar het thema sociaal domein is (gezien inhoudelijke impact maar ook financieel volume) belangrijk genoeg om de gemotiveerde uitzondering te mogen zijn. Geadviseerd wordt om de destijds ingediende zienswijze van het college van B & W d.d. 24-10-2016 (bij de start van het evaluatieproces) te handhaven en opnieuw en nu als reactie van de gemeenteraad onder de aandacht te brengen.

Daarnaast wordt op 2 onderdelen binnen het voorgestelde vervolgtraject nog onvoldoende aandacht geschonken, die echter wel degelijk van belang zijn voor het welslagen en de effectiviteit van deze samenwerkingsvorm van 21 gemeenten.

De mate van ontevredenheid over resultaten/effecten bij gemeenten:

Uit het evaluatieonderzoek van Berenschot komt helder naar voren dat met name de mate van gesignaleerde en geuite ontevredenheid van vooral de colleges van B & W (90% van de colleges vindt dat er geen bestuurlijke slagkracht is) opmerkelijk genoemd mag worden en wel omdat met name juist de colleges via (subregionale) vertegenwoordiging in het DB, AB, commissies, werktafels en gesprekstafels het meest of het beste van alle gremia in de MRE-structuur vertegenwoordigd zijn. Het ligt dan ook in de rede om daar meer specifieke aandacht en zorg, dan nu voorgesteld, aan te besteden in het verbetertraject.

Goed om te analyseren waar die ontevredenheid vandaan komt (welke verwachtingen heeft men en waarom worden die verwachtingen niet waargemaakt?), dat heeft niet alleen met verschillende ambitie of zorg voor effectiviteit te maken. Om een voorbeeld te noemen, wat in de wandelgangen vaak als gespreks- en discussieonderwerp naar voren komt is dat er binnen de gezamenlijke regionale agenda onvoldoende rekenschap en ruimte lijkt te zijn voor de zogenaamde plattelandsgemeenten.

In meerdere of mindere mate hebben de kleinere gemeenten allemaal wel degelijk het besef dat ondersteuning van en mee werken aan de zogenaamde stadsagenda ook voor hen als plattelandsgemeente van belang is. Denk hierbij aan het statement "Als het regent in Eindhoven, dan druppelt het ook in Cranendonck – of bijv. Bergeijk." Blijf dus met elkaar zorgen voor een zo groot mogelijke herkenbaarheid en draagvlak binnen die regionale agenda door niet alleen effectiever te willen zijn op de grootstedelijke thema's, maar dat er ook voldoende oog en oor moet zijn voor een synergische stads- en plattelandsgemeenten, zodat de kleinere gemeenten hun eigen strategische agenda's ook herkennen in het grote, gemeenschappelijke verhaal van de regio.

De voorgestane tijdelijke structuurwijziging van "DBplus" (het bestaande DB aanvullen met een vertegenwoordiging uit iedere subregio, waaronder die van de A2) kan een belangrijk hulpmiddel of katalysator zijn en geadviseerd wordt om dat ook in de reactie van de raad op te nemen.

Ambitie koppelen aan expertise:

Een tweede overweging t.a.v. het welslagen van een gezamenlijke aangescherpte ambitie, heeft betrekking op de ondersteunende uitvoeringsorganisatie. Het is prima dat de regio zich uitspreekt voor een hoge ambitie en vooral daarin ook veel effectiever wil zijn.

Sinds de transitie van SRE naar Metropoolregio Eindhoven is de ondersteunende ambtelijke organisatie echter met ieders instemming sterk ingekrompen.

Ruim de helft van de huidige ambtelijke organisatie bestaat uit zogenaamde procesmanagers (generalisten). Zij houden zich voornamelijk bezig met de ondersteuning van de werkplaatsen en het stimuleringsfonds. Elke werkplaats en het stimuleringsfonds heeft een vaste ambtelijke ondersteuner die verantwoordelijk is voor het proces en niet voor de inhoud. De werkzaamheden van de procesbegeleiders bestaan onder andere uit het voorbereiden van bijeenkomsten van de werkplaatsen, het onderhouden van een regionaal netwerk en het organiseren van regionale bijeenkomsten.

Een ander deel van de ambtelijke organisatie richt zich op het organiseren van het bestuurlijke netwerk. Dat deel is verantwoordelijk voor het opstellen van de regionale agenda, de voorbereiding van bestuursvergaderingen en het organiseren van activiteiten als het regionaal platform of bijeenkomsten van

de Raadstafel²¹. Tenslotte is ongeveer een vijfde deel van de organisatie ondersteunend aan het primair proces (en dat is vooral proces managen). Daarbij valt te denken aan de controller, het secretariaat en een medewerker P&O.

Het afslanken van de SRE-organisatie naar de huidige MRE-constellatie heeft als directe consequentie gehad dat de gemeentelijke bijdrage per inwoner in belangrijke mate ook is bijgesteld (globaal van 14 euro naar 9 euro). De opzet was dat gemeenten vervolgens een aantal oude SRE-taken zelf zouden gaan uitvoeren en dienovereenkomstig ook adequate expertise zouden aantrekken. Bekend is dat dit laatste aspect bij een behoorlijk aantal gemeenten niet of onvoldoende is doorgevoerd.

Tav de expertise van de MRE-organisatie kan grosso modo gerust gesteld worden dat het nagenoeg alleen gaat om generalisten en procesbegeleiders. Wat dus bij het MRE (en bij gemeenten slechts incidenteel aanwezig is) is de zogenaamde uitmuntende inhoudelijke expertise.

Bij een scherpere of hogere toekomstambitie van het MRE (zie dat ook in het licht van het positioneren van Brainport als derde mainport van Nederland) dient daar echter een overeenkomstige kwaliteit van uitmuntende inhoudelijke expertise en capaciteit van de uitvoerende organisatie tegenover te staan. Die hoeft trouwens niet persé en enkel en alleen gepositioneerd te worden bij de MRE zelf. Het zou ook een optie kunnen om juist die inhoudelijke expertise minimaal voor een deel, afhankelijk per thema, organiek subregionaal bij gemeenten onder te brengen. Bij andere vergelijkbare landelijke samenwerkingsverbanden, zoals bijvoorbeeld bij het samenwerkingsverband U10 in de regio Utrecht, heeft men er bewust voor gekozen om de ambtelijke capaciteit niet centraal, maar decentraal te organiseren en personen bewust bij de verschillende gemeenten te huisvesten of mensen vanuit gemeenten een regionale opdracht te geven en als zichtbare ambassadeur van het samenwerkingsverband binnen die subregio op te treden en zichtbaar te zijn.

Men is dan binnen de subregio makkelijker aanspreekbaar, men krijgt ook betere voeding en inzicht vanuit de subregio (niet alleen vwb inhoud, maar ook hoe men daar in staat) en het kan een belangrijke bijdrage leveren in het versterken van het gevoel, dat we met zijn allen een substantiële bijdrage leveren

aan de gezamenlijke strategische opgaves van onze regio Zuidoost Brabant en door iedereen ook makkelijker wordt herkend.

Consequenties :

Financiële :

Nog geen

Juridische :

geen

Beleidsmatige :

Nog geen, het AB biedt op deze manier de raden een soort van informele zienswijzeprocedure aan, dat gezien de aard en opzet ervan, ook wel gerechtvaardigd is om in de toekomst met meer draagvlak met elkaar aan de slag te gaan voor gezamenlijke regionale doelstellingen.

Toelichting geheimhouding:

n.v.t.

A2-Samenwerking:

n.v.t.

Buurtbeheer:

n.v.t.

Strategische visie:

n.v.t.

Communicatie/burgerparticipatie:

n.v.t.

Commissiebehandeling: Ja

Wij stellen U voor om bijgaand in concept opgemaakt besluit vast te stellen.

Met vriendelijke groet,

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN CRANENDONCK,

De secretaris,

De burgemeester,

ir. J.A.G.M. van Aaken

mr. M.M.D. Vermue-Vermue